

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Psikolojik Danışman Adaylarının Bazı Değişkenlere Göre Duygusal ve Psikolojik Danışma Öz Yeterlik Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi¹

Examination of the Relationship Between Emotional and Psychological Counseling Self-efficacy Perceptions of Psychological Counseling Candidates According to some Variables

Mustafa KILIÇ , Doktora Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, mustafakilic@kmu.edu.tr

Birol ALVER , Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, birolalver@kku.edu.tr

Geliş tarihi - *Received*: 24 Kasım 2024
Kabul tarihi - *Accepted*: 1 Mart 2025
Yayın tarihi - *Published*: 28 Nisan 2025

¹ Bu çalışma Prof. Dr. Birol Alver danışmanlığında Mustafa Kılıç'ın tamamladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Kılıç, M. ve Alver, B. (2025). Psikolojik danışman adaylarının bazı değişkenlere göre duygusal ve psikolojik danışma öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 949-978. DOI. 10.51460/baebd.1590487

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Öz. Bu çalışma, psikolojik danışman adaylarının duygusal öz yeterlik ile psikolojik danışma öz yeterlik arasındaki ilişkileri incelemeyi, cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyo-ekonomik düzey, algılanan anne tutumu ve algılanan baba tutumu gibi değişkenlerin psikolojik danışma öz yeterlik algıları üzerindeki etkilerini araştırmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, 2018-2019 yıllarında Necmettin Erbakan Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi ve Aksaray Üniversitesi'nde psikolojik danışmanlık eğitimi alan ve gönüllü olarak katılan 506 üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden veri toplanmıştır. Veriler, kişisel bilgi formu, "Duygusal Öz yeterlik Ölçeği" ve "Psikolojik Danışma Öz yeterlik Ölçeği" ile toplanmış ve SPSS 25.0 programı kullanılarak bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi, korelasyon ve çoklu regresyon analizleriyle değerlendirilmiştir. Sonuçlar, psikolojik danışma öz yeterliğinin cinsiyete göre farklılık gösterdiğini ve kadınların keşif alt boyutunda erkeklerden daha yüksek puan aldığını göstermiştir. Sınıf düzeyine ilişkin bulgular, "keşif" ile "oturumu yönetme" arasında anlamlı ilişki olduğunu ortaya koymuş ve dördüncü sınıf öğrencilerinin üçüncü sınıf öğrencilerinden daha yüksek puan aldığı belirlenmiştir. Psikolojik danışma öz yeterliği sosyo-ekonomik düzey, algılanan anne ve baba tutumlarına göre ise anlamlı farklılık göstermemiştir. Katılımcıların, duygusal öz yeterlik ile psikolojik danışma öz yeterlik alt boyutlarının hepsinde pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ayrıca, duyguları düzenleme ve algılama becerilerinin keşif becerilerini anlamlı şekilde yordadığı; duyguları düzenleme becerisinin içgörü, eylem ve danışan problemleri alt boyutlarında düşük ama anlamlı bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Oturumu yönetme faktörünün, duygusal öz yeterliğin tüm alt boyutları tarafından anlamlı yordandığı ve bunların güçlü etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik danışman adayları, Duygusal öz yeterlik, Psikolojik danışma öz yeterlik.

Abstract. This study aims to examine the relationships between emotional self-efficacy and counseling self-efficacy among counselor candidates and to investigate the effects of variables such as gender, class level, socio-economic status, perceived maternal attitude, and perceived paternal attitude on counseling self-efficacy perceptions. Accordingly, data were collected from 506 third- and fourth-year students studying counseling at Necmettin Erbakan University, Kırıkkale University, and Aksaray University during the 2018-2019 academic years, who voluntarily participated in the study. Data were gathered using a personal information form, the "Emotional Self-efficacy Scale," and the "Counseling Self-efficacy Scale," and analyzed with SPSS 25.0 using independent samples t-test, one-way variance analysis, correlation, and multiple regression analyses. The results showed that counseling self-efficacy varied by gender, with women scoring higher than men in the exploration sub-dimension. Findings related to class level revealed a significant relationship between "exploration" and "session management," with fourth-year students scoring higher than third-year students. Counseling self-efficacy did not show significant differences based on socio-economic status or perceived maternal and paternal attitudes. Positive and significant relationships were found between all sub-dimensions of emotional self-efficacy and counseling self-efficacy. Additionally, emotion regulation and perception skills were found to significantly predict exploration skills; emotion regulation had a low but significant effect on the insight, action, and client problems sub-dimensions. It was concluded that the session management factor was significantly predicted by all sub-dimensions of emotional self-efficacy, with strong effects.

Keywords: Psychological counselor candidates, Emotional self-efficacy, Psychological counseling self-efficacy.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Extended Abstract

Introduction. Humans are complex beings shaped by biological, psychological, and social dimensions (Santrock, 2020). Throughout their liands, individuals may encounter various challenges that can lead to negatiand emotional responses. Emotional self-efficacy is an important factor in coping with such emotional issues. It is defined as an individual's self-perception of emotional abilities (Petrides and Furnham, 2003) and the capacity to accurately perceiand, comprehend, and utilize emotional cues (Totan et al., 2010). This ability supports effectiand emotional regulation. When psychological support systems are insufficient, professional psychological assistance becomes necessary. Counseling is one of the primary professions providing this support, and a counselor's ability to assist in resolving emotional issues depends on their counseling self-efficacy. Counseling self-efficacy is defined as the confidence in one's ability to offer effectiand support to individuals (Larson, 1998). This study aims to examine the emotional self-efficacy and counseling self-efficacy perceptions of counselor candidates and inandstigate the effects of variables such as gender, class leandl, socio-economic status, perceiandd maternal attitudes, and perceiandd paternal attitudes on counseling self-efficacy perceptions. The findings are expected to shed light on the potential benefits of integrating emotional self-efficacy training into counselor education and contribute to the evolving structure of the counseling profession.

Method. This descriptiand study considers counseling self-efficacy as the dependent variable and gender, class leandl, socio-economic status, perceiandd maternal attitudes, perceiandd paternal attitudes, and emotional self-efficacy as independent variables. An exploratory correlational model was employed to examine the extent to which counselor candidates' emotional self-efficacy predicts their counseling self-efficacy. The study utilized the surandy method as the primary data collection tool. Participants consisted of 506 third- and fourth-year students enrolled in the guidance and counseling departments at Necmettin Erbakan Uniandrsity, Aksaray Uniandrsity, and Kırıkkale Uniandrsity during the 2018-2019 academic year. Among the participants, 367 were female, and 139 were male; 278 were third-year students, and 228 were fourth-year students. The study used the "Emotional Self-Efficacy Scale," deandloped by Kirk, Shutte, and Hine (2008) and adapted into Turkish by Totan, İkiz, and Karaca (2010), as well as the "Counseling Self-Efficacy Scale," deandloped by Lent, Hill, and Hoffman (2003) and translated into Turkish by Pamukçu and Demir (2013). Data were collected face-to-face and analyzed using SPSS 25.0 with independent samples t-tests, ANOVA, correlation analyses, and multiple regression analyses.

Results and Findings. The findings of the study indicate that females scored higher than males in exploration skills, and 4th-year students performed better than 3rd-year students in both the exploration and session management factors. No significant differences were found in counseling self-efficacy perceptions based on socio-economic status, perceiandd maternal attitudes, or perceiandd paternal attitudes. Additionally, a significant and positiand relationship was obserandd between emotional self-efficacy and all sub-dimensions of counseling self-efficacy. The analysis of the predictiand role of emotional self-efficacy on counseling self-efficacy reandaled the following results: emotion regulation and perception were significant predictors of the exploration sub-dimension, explaining 20.5% of the variance; emotion regulation alone significantly predicted the insight sub-dimension, explaining 7% of the variance; emotion regulation predicted the action sub-dimension,

Kılıç, M. ve Alver, B. (2025). Psikolojik danışman adaylarının bazı değişkenlere göre duygusal ve psikolojik danışma öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 949-978.
DOI. 10.51460/baebd.1590487

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

explaining 11.8% of the variance; emotion regulation, using emotions to support thought, understanding emotions, and perceiving emotions collectively predicted the session management factor, explaining 18.8% of the variance; emotion regulation and using emotions to support thought significantly predicted the relationship conflicts sub-dimension, explaining 6.6% of the variance; and finally, emotion regulation significantly predicted the client issues sub-dimension, explaining 9.7% of the variance.

Discussion and Conclusion. The results of this study revealed that females demonstrated higher self-efficacy in the exploration skills sub-dimension of counseling self-efficacy than males, aligning with findings from previous research (Aliyev and Tunç, 2015; Bağcı vd., 2021; Durmuşçelebi and Karayağız, 2018). Furthermore, 4th-year students exhibited greater counseling self-efficacy compared to 3rd-year students in both the exploration sub-dimension of the helping skills factor and the session management factor, supported by related studies (Ak and Deniz Yöndem, 2022; Aksoy and Diken, 2009; Demir and Tunç, 2022; Yam, 2016; Yayla and İkiz, 2017). Additionally, a significant positive relationship was observed between all sub-dimensions of emotional self-efficacy and all sub-dimensions of counseling self-efficacy, with prior studies confirming this relationship (Çapri and Demiröz, 2016; Durmuşçelebi and Karayağız, 2018; Easton vd., 2008; Özgönül and Ümmet, 2020). Further research also supports the role of emotional self-efficacy in predicting counseling self-efficacy among counselor candidates (Doğanülkü and Kırdök, 2020; Galla and Wood, 2012; Niditch and Varela, 2012; Özteke Kozan, 2018). It is proposed that enhancing counselors' emotional self-efficacy could contribute to more effective anxiety management. Consequently, providing students with training or courses on emotional awareness, understanding, interpretation, regulation, and management during their undergraduate education is considered beneficial.

Giriş

Biyolojik varlık olarak psikolojik ve sosyal özellikleri barındıran insan (Santrock, 2020), yaşamı boyunca karşılaştığı zorluklarda yaşam dengesini kaybedebilmektedir. Sosyal çevresindeki bireylerle sorunlar yaşayan insan, bu süreçte olumsuz duygularla karşı karşıya kalabilmektedir. Bu tür duygusal zorluklar karşısında bireyler, aile, arkadaş çevresi veya toplumdaki önde gelen kişiler gibi sosyal destek kaynaklarına başvurmaktadır (Gladding, 2018). Günümüz dünyasında psikolojik destek yerini artık, bilimsel dayanakları olan, uzman kişilerce sağlanan profesyonel yardım hizmetine bırakmıştır (Gladding, 2018). Bu yardımı, bireylerin ihtiyaçlarına göre psikiyatristler, psikologlar ve psikolojik danışmanlar sunmaktadır. Psikolojik danışma bireyin ruh sağlığı, iyi oluş ve gelişimini desteklemek amacıyla bilişsel, duyuşsal ve davranışsal müdahale yöntemlerinin etkileşimsel biçimde kullanılmasıyla uygulanan bir süreçtir (Hackney ve Cormier, 2008). Psikolojik danışmanlar, bireylerin kişisel veya mesleki sorunlarını çözmeleri için kapsamlı destek sunmaktadırlar (Heppner vd., 2015). Bu bağlamda, psikolojik danışma süreci, bireyin kendini gerçekleştirme yolunda uzmanların sunduğu profesyonel bir yardım olarak tanımlanabilir. Danışma süreci, psikolojik danışman ile danışan arasındaki etkileşimle gerçekleşmektedir (Murdock, 2022). Bu süreçte, hizmeti sunan kişiye “psikolojik danışman”, hizmetten yararlanan kişiye ise “danışan” denir. Danışanın yaşadığı sorunların çoğunlukla duygusal temellere dayandığı bilinmektedir (Işık vd., 2022). Ayrıca, bilişsel ve davranışsal sorunlar yaşayan bireylerde de duygusal sıkıntılar ortaya çıkmaktadır (Dryden, 2023). Duygu odaklı ve akılcı duygusal terapi yaklaşımlarında, psikolojik danışmanın da duygusal olarak hazır ve dayanıklı olması gerektiği vurgulanmaktadır.

Psikolojik danışma sürecinin etkin bir şekilde yürütülebilmesi için, psikolojik danışmanın psikolojik danışma öz yeterlik algısına sahip olması gerektiği düşünülmektedir (Akşab ve Türk, 2022). Psikolojik danışma öz yeterliği algısı, psikolojik danışmanın danışanlarına etkili bir destek sağlayabilme becerisine yönelik inanç ve değerlendirmelerinden oluşur (Larson, 1998). Bu inançlar, psikolojik danışmanın meslek yaşamında edindiği deneyimlerden beslenmektedir (Larson ve Daniels, 1998). Bandura’nın Sosyal Öğrenme Kuramı’na dayanan öz yeterlik, kişinin belirli olan bir performans düzeyini başarma kapasitesine dair yargısıdır (Bandura, 1983). Öz yeterliğin, öz güveni artırdığı düşünüldüğünde, yüksek öz yeterlik seviyesine sahip bir psikolojik danışmanın öz güveninin de artacağı öngörülebilir (Mouloud ve Elkader, 2016). Psikolojik danışma öz yeterlik kavramı, danışmanın beceri düzeyi ve meslek bilgisi ile şekillenmektedir (Demirel, 2013). Psikolojik danışmanlık öz yeterliği ile psikolojik danışmanlık performansı arasında anlamlı ilişkiler ortaya koyan bulgular vardır (Larson vd., 1992; Wan Jaafar vd., 2009). Psikolojik danışma öz yeterliğinin yüksek olması sunulan psikolojik danışma hizmetinin kalitesini artırabileceği düşünülebilir. Kaliteli psikolojik danışma hizmetleri için psikolojik danışman adaylarının yetkin bir şekilde yetiştirilmelerinin önem arz ettiği düşünülmektedir. Psikolojik danışmanlık eğitimi alan öğrencilerin, psikolojik danışma öz yeterlik düzeylerini belirlemek bu çalışmanın amaçları arasındadır. Böylece, psikolojik danışman adaylarının cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyo-ekonomik düzey, algılanan anne tutumu ve algılanan baba tutumuna göre psikolojik danışma öz yeterlik düzeyleri incelenmiş olup elde edilen verilerin, bundan sonraki yapılacak olan psikolojik danışma öz yeterliği ile ilgili çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Duygular, fizyolojik tepkiler, algılar ve bilinçli farkındalığı içeren psikolojik bir alt sistemden oluşmaktadır (Mayer vd., 2004). Duygusal öz yeterlik, bireyin duygusal işlevselliğine dair benlik algısı

Kılıç, M. ve Alver, B. (2025). Psikolojik danışman adaylarının bazı değişkenlere göre duygusal ve psikolojik danışma öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 949-978.

DOI. 10.51460/baebd.1590487

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

(Choi vd., 2013; Petrides ve Furnham, 2003) ve duygusal mesajları alma, anlama ve uygun şekilde kullanma becerisini değerlendirmesidir (Totan vd., 2010). Ayrıca, bireyin duyguları algılayabilme, duyguları düşünsel süreçleri desteklemek için kullanabilme, duygusal karmaşıklığı anlama ve duyguları yönetme becerilerini kapsar (Choi vd., 2013). Duygusal öz yeterlik, bireyin kendinin ve başkasının duygularını fark etme, tanıma, düzenleme, bunlarla baş edebilme, bilişsel süreçlerini düzenlemede kullanabilme gibi becerileri kapsar ve bireyin, zorlayıcı durumlarda sakin kalabilmesine, durum karşısında olumlu bakış açısı geliştirebilmesinde ve duygularını kontrol altına alabilmesinde bireye yardımcı olur (Hessler ve Katz, 2010). Bilinçli farkındalığın ve psikolojik esnekliğin, psikolojik danışma öz yeterliğine aracı etkisinin incelendiği çalışmada, bilinçli farkındalık ve psikolojik esnekliğin psikolojik danışma öz yeterliği ile arasındaki ilişkide aracı rolü üstlendiği bulunmuştur (Wei vd., 2015). Bir başka çalışmada ise, bilinçli farkındalık, psikolojik esneklik ve duygusal zekanın öz yeterlik üzerinde olumlu etkilerinin olduğu ifade edilmiştir (Rizzo ve Schwartz, 2021). Bu sonuçlar, bilinçli farkındalık, psikolojik esneklik ve duygusal zekâ kavramlarının duygusal öz yeterlik ile ilişkisini destekler nitelikte olarak değerlendirilebilir. Bu kavramların, psikolojik danışma sürecinde katkılarının olabileceği de düşünülebilir. Akılcı duygusal davranışçı terapide, duygusal anlamda eksiklik hisseden ve bu eksikliğini tamamlamak isteyen danışana yardım verecek olan psikolojik danışmanında duygusal olarak hazır ve güçlü olması gerektiği ifade edilmektedir (Ellis, 2004, 2008). Ellis'in ifadesi düşünüldüğünde, psikolojik danışmanların, psikolojik danışma sürecini sağlıklı bir şekilde yürütebilmeleri için duygusal öz yeterliklerinin yüksek olması gerektiği kanısına varılabilir. Bu çalışma ile psikolojik danışman adaylarının sahip oldukları psikolojik danışma öz yeterliklerinde duygusal öz yeterliğin etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Psikolojik danışma eğitimi alan öğrencilerin mevcut durumlarını ortaya koyacak olan bu çalışmanın, literatüre yeni bilgiler sunması beklenmektedir. Psikolojik danışman adaylarının, duygusal öz yeterlikleri ile psikolojik danışma öz yeterliklerinin ilişkisinin incelenmesi ile de Ellis (2004)'in psikolojik danışmanların duygusal öz yeterliğinin olması gerektiğine dair görüşünün incelenmesine katkı sunacaktır.

Bu çalışmayla, rehberlik ve psikolojik danışmanlık üç ve dördüncü sınıf öğrencilerinin duygusal öz yeterlik ile psikolojik danışma öz yeterlik ilişkileri incelenecektir. Ayrıca, cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyo-ekonomik düzeyi, algılanan anne ve algılanan baba tutumlarına göre psikolojik danışma öz yeterlikleri incelenecek ve duygusal öz yeterlik ile psikolojik danışma öz yeterlik algılarında anlamlı farklılık olup olmadığına bakılacaktır. Literatür taramasında, psikolojik danışman adaylarının, duygusal öz yeterlik ile psikolojik danışma öz yeterlik algılarının ilişkisini inceleyen araştırmaların kısıtlı olduğu görülmektedir (Bakioğlu ve Türküm, 2019; Batal ve Ümmet, 2022; Chan, 2004; Martin vd., 2004; Özgönül ve Ümmet, 2020; Şahin Kıralp, 2015). Bu çalışmalar, doğrudan duygusal öz yeterlik ile psikolojik danışma öz yeterliğini ele almamıştır. Araştırmayla elde edilecek sonuçların, psikolojik danışman adaylarının cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyo-ekonomik düzeyi, algılanan anne ve algılanan baba tutumlarına göre psikolojik danışma öz yeterlikleri hakkında bilgiler sunma ve duygusal öz yeterlik ile psikolojik danışma öz yeterliğin ilişkisini ortaya koyma gibi konularda alana katkı sağlayacağı, psikolojik danışmanlık eğitiminde duygusal öz yeterlik ile ilgili eğitimlerin verilmesinin yararlı olup olmayacağı konusunda bilgi sunacağı ve psikolojik danışmanlık mesleğinin geleceğine ışık tutacağı düşünülmektedir. Özetle, bu araştırmanın amacı, psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma öz yeterliklerinin cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyo-ekonomik düzeyleri, algılanan anne tutumu ve algılanan baba tutumu gibi değişkenler açısından incelenmesi ve duygusal öz yeterlik ile psikolojik danışma öz yeterliğin ilişkisinin ortaya koyulmasıdır. Bu kapsamda aşağıda yer alan sorulara cevap aranmıştır:

Kılıç, M. ve Alver, B. (2025). Psikolojik danışman adaylarının bazı değişkenlere göre duygusal ve psikolojik danışma öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 949-978.

DOI. 10.51460/baebd.1590487

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

1. Psikolojik danışman adaylarının cinsiyetlerine göre psikolojik danışma öz yeterlik algılarına ait puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?
2. Psikolojik danışman adaylarının sınıf düzeylerine göre psikolojik danışma öz yeterlik algılarına ait puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?
3. Psikolojik danışman adaylarının sosyo-ekonomik düzeylerine göre psikolojik danışma öz yeterlik algılarına ait puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?
4. Psikolojik danışman adaylarının algılanan anne tutumlarına göre psikolojik danışma öz yeterlik algılarına ait puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?
5. Psikolojik danışman adaylarının algılanan baba tutumlarına göre psikolojik danışma öz yeterlik algılarına ait puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?
6. Psikolojik danışman adaylarının duygusal öz yeterlik algılarına ait puan ortalamaları ile psikolojik danışma öz yeterlik algılarına ait puan ortalamaları arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?
7. Psikolojik danışman adaylarının duygusal öz yeterlik algılarına ait puanları psikolojik danışma öz yeterlik algılarına ait puanlarını anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

Yöntem

Bu araştırma, betimsel bir çalışma olup bireylerde herhangi bir değişiklik yapmayı amaçlamayan, mevcut durumları, problemleri veya programları sistematik bir şekilde açıklayan bir yapıya sahiptir (Karasar, 2015). Çalışmanın bağımlı değişkeni, psikolojik danışma öz yeterliği iken; cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyo-ekonomik düzey, algılanan anne tutumu, algılanan baba tutumu ve duygusal öz yeterlik bağımsız değişkenleri olarak ele alınmıştır. Psikolojik danışmanlık eğitimi alan üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerin duygusal öz yeterlik algılarının, psikolojik danışma öz yeterliklerini ne düzeyde öngördüğünü incelemek amacıyla, araştırmada keşfedici korelasyonel model uygulanmış ve anket tekniğiyle veri toplanmıştır.

Katılımcılar

Araştırma, 2018-2019 yıllarında Necmettin Erbakan Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi ve Kırıkkale Üniversitesi'nde psikolojik danışmanlık eğitimi gören 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden gönüllü olarak katılan 506 kişiyi kapsamaktadır. Çalışmanın amacına uygun olarak bilgi sağlayacak olan belli ölçüt ve özelliklere sahip olan bir durumda çalışılmak için kullanılan amaçsal örnekleme yöntemi içerisinde olan ve problemle ilgili farklı durumların örnekleme alınmasını içeren yonteme maksimum çeşitlilik örnekleme denir (Büyüköztürk vd., 2023). Bu çalışmanın örnekleme olan rehberlik ve psikolojik danışmanlık 3. Ve 4. sınıf öğrencileri, cinsiyet, sınıf düzeyi, algılanan ebeveyn tutumları ve sosyo-ekonomik duruma göre maksimum çeşitlilik sağlamak amacıyla amaçsal örnekleme yöntemine dayalı olarak oluşturulmuştur. Çalışmada 3. ve 4. sınıf rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin seçilme sebepleri arasında, psikolojik danışma ile ilgili temel eğitimleri almış olmaları ve grupla veya bireyle psikolojik danışma uygulaması yapıyor olmaları vardır. Katılımcıların %72,5'i (n=367) kadın, %27,5'i (n=139) erkek olup %54,9'u (n=278) 3. sınıf ve %45,1'i (n=228) 4. sınıf öğrencisidir. Katılımcılara ilişkin demografik veriler Tablo 1.'de gösterilmiştir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 1.

Katılımcılara ilişkin demografik veriler

Demografik Bilgi	Özellikler	N	%
Cinsiyet	Kadın	367	72.5
	Erkek	139	27.5
Sınıf Düzeyi	Üçüncü	278	54.9
	Dördüncü	228	45.1
Sosyo-Ekonomik Düzey	Yüksek	338	66.8
	Orta	143	28.3
	Düşük	25	4.9
	İlgisiz	32	6.3
Algılanan Baba Tutumu	Otoriter	127	25.1
	Demokratik	244	48.2
	İzin Verici	94	18.6
	Baba Yok	9	1.8
	İlgisiz	6	1.2
Algılanan Anne Tutumu	Otoriter	100	19.8
	Demokratik	261	51.6
	İzin Verici	139	27.5
	Anne Yok	0	0

Veri toplama araçları

Bu çalışmada kullanılan veri toplama araçları aşağıda belirtilmiştir.

Kişisel bilgi formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu”, katılımcıların cinsiyet, sınıf düzeyi, ailesinin sosyo-ekonomik durumu ve algıladıkları anne tutumları ve algıladıkları baba tutumlarına ilişkin bilgiler sağlamaktadır. Form 5 sorudan oluşmakta olup her soru için katılımcıların kendilerine uygun şıkkı işaretlemeleri gerekmektedir. Sınıf düzeyi üçüncü ve dördüncü sınıf olarak iki kategori; sosyo-ekonomik düzey düşük, orta ve yüksek olarak üç kategori; algılanan anne ve baba tutumları ise ilgisiz, otoriter, demokratik, izin verici olarak dört kategoriden oluşmaktadır.

Duygusal Öz Yeterlik Ölçeği

Kirk, Shutte ve Hine'nin (2008) geliştirdiği ve Totan, İkiz ve Karaca'nın (2010) Türkçe'ye uyarlamış olduğu 32 maddelik “Duygusal Öz yeterlik Ölçeği”, beşli likert tipinde, tek faktör ve dört alt boyuttan (duyguları algılama, düşünceleri destekleyici duyguları kullanma, duyguları anlama ve düzenleme) oluşmaktadır. Ölçeğin orijinal formunun güvenirlik çalışmalarında cronbach alpha katsayısı .96 olarak, test tekrar test korelasyon katsayısı ise .85 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması dil geçerliği çalışmasında spearman rho analizlerinde .24-.68 arasında değişen önemli ilişkilerin varlığı belirlenmiş ve tüm maddeler arasında ilişkinin olduğu bulunmuştur. Özgün form ile uyarlanan formun toplam puanlar arasındaki ilişki katsayısının .84 ($p = .000$) olduğu belirtilmiştir. Türkçe formunun güvenirlik çalışmalarında cronbach alpha katsayısı .93 ve tüm alt boyutların iç tutarlık

Kılıç, M. ve Alver, B. (2025). Psikolojik danışman adaylarının bazı değişkenlere göre duygusal ve psikolojik danışma öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 949-978.

DOI. 10.51460/baebd.1590487

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

katsayılarının .70'in üzerinde olduğu hesaplanmıştır. Test tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .62 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenilir olduğunun anlaşılması için iç tutarlığı göstermede en çok kullanılan Cronbach Alpha katsayısının en az .70 olması gerekmektedir (Christensen vd., 2021). 506 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilen bu çalışmada, Duygusal Öz Yeterlik Ölçeği'nin cronbach alpha güvenilirlik katsayısı .899 olarak hesaplanmıştır.

Sayfa | 957

Psikolojik Danışma Öz Yeterlik Ölçeği

Lent, Hill ve Hoffman'ın (2003) geliştirdiği ve Pamukçu ile Demir'in (2013) Türkçe'ye uyarladığı "Psikolojik Danışma Öz Yeterlik Ölçeği"; "yardım becerileri", "oturum yönetme" ve "psikolojik danışma sürecindeki zorluklar"a yönelik öz yeterlik olmak üzere üç faktör ve 41 madde içermektedir. Birinci faktör olan "yardım becerileri öz yeterlik"i "iç görü", "keşif" ve "eylem" becerileri olmak üzere üç alt boyut ve 15 maddeden oluşmaktadır. İkinci faktör olan "oturumu yönetmeye ilişkin öz yeterlik" 10 maddeden oluşmaktadır. Son olarak, üçüncü faktör olan "psikolojik danışma sürecindeki zorluklara ilişkin öz yeterlik" ise "ilişkide çatışmalar" ve "danışan problemleri" olmak üzere iki alt boyut ve 16 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, onlu likert tipinde olup ölçekten alınabilecek en düşük puan "0" en yüksek puan ise "369"dur. Ölçeğin orijinal formunun iç tutarlık katsayısı .97, alt ölçekler için ise iç tutarlık katsayıları .79-.94 arasında değiştiği bulunmuştur. Türkçe'ye uyarlanması yapılan ölçeğin güvenilirlik çalışmalarında McDonald Omega katsayısı .98 bulunmuş olup yardım becerileri öz yeterlik faktörü için .92, oturumu yönetmeye ilişkin öz yeterlik faktörü ve psikolojik danışma sürecindeki zorluklara ilişkin öz yeterlik faktörü için .95 olarak hesaplanmıştır. 506 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilen bu çalışmada, Psikolojik Danışma Öz yeterlik Ölçeği'nin cronbach alpha güvenilirlik katsayısı .952 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin toplanması

Araştırma verileri, "Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu"ndan alınan izin sonrasında, katılımcılardan 2018-2019 yılı Eylül-Kasım aylarında yüz yüze olacak şekilde, sınıf ortamında toplu olarak toplanmıştır. Verilerin toplanması yaklaşık olarak üç ay sürmüştür. Katılımcılara, çalışmanın amacıyla ilgili bilgi verilmiş ve veri gizliliği konusunda gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Verilerin analizi

Araştırma verilerinin normalliğini test etmede Kolmogorov-Smirnov ile çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 2.'de verilmiştir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 2.

Verilerin normallik testine ilişkin değerleri

	N	Min.	Max.	$\bar{x}$	SS	Kolmogorov-Smirnov	Skewness	Kurtosis
Duyguları Düzenleme	506	17	45	31.48	4.27	.000	-.141	.402
Duyguları Düşünceye Destekleyici Olarak Kullanma	506	13	40	28.30	4.05	.000	-.454	1.245
Duyguları Anlama	506	13	40	30.43	4.05	.000	-.467	1.385
Duyguları Algılama	506	13	35	27.01	3.44	.000	-.433	.714
Yardım Becerileri–Keşif	506	16	45	33.63	5.79	.000	-.588	.017
Yardım Becerileri–İçgörü	506	15	89	37.17	8.06	.000	.267	2.603
Yardım Becerileri–Eylem	506	1	36	25.81	5.40	.000	-.585	.489
Oturumu Yönetme	506	14	90	64.48	12.70	.000	-.506	.170
Psikolojik Danışmada Zorluklar–İlişkide Çatışmalar	506	0	54	29.83	9.37	.021	-.092	-.237
Psikolojik Danışmada Zorluklar–Danışan Problemleri	506	10	90	54.96	14.46	.068	-.160	-.193
Duygusal Öz yeterlik	506	57	160	117.22	12.99	.001	-.260	1.416
Psikolojik Danışma Öz yeterlik	506	90	349	245.87	43.86	.158	-.196	-.217

Çoklu regresyon modelinin ilk sayıltısı olarak bağımlı değişken, eşit aralık veya eşit oranlı ölçme düzeyinde ve sürekli değişken olması gerektiği ve bağımsız değişkenlerin ise, bunlara ek olarak, kategorik de olabileceği ifade edilmiştir (Kalaycı, 2006). Psikolojik danışman adaylarının duygusal öz yeterlik algılarının, psikolojik danışma öz yeterlik algılarını yordamasının inceleneceği bu çalışmadaki bağımlı ve bağımsız değişkenler, sürekli ve eşit aralıklı değişkenlerdir. Regresyon analizinin gerçekleştirilebilmesi için örneklem sayısının $N \geq 50 + 8m$ (m =bağımsız değişken sayısı) formülüne uygun olması gerekmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Çalışmada bağımsız değişken sayısı, demografik değişkenlerle birlikte 6'dır. Formül uygulandığında örneklem büyüklüğünün ($506 > 98$) sağlanmış olduğu görülmektedir. Örneklem büyüklüğü 50'den fazla ise normallik testlerinden Kolmogorov-Smirnov testi kullanılır (Akdağ, 2021, s. 23). Bu çalışmada örneklem büyüklüğü 50'den fazla olduğu için normallik testi için Kolmogorov-Smirnov kullanılmıştır. Tablo 2. incelendiğinde Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarında, “psikolojik danışmada zorluklar-danışan problemleri” ve “psikolojik danışma öz yeterlik” $p > .05$ ($p = .068$) bulunmuştur. Diğer alt boyutların Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları ise $p < .05$ olduğu için ölçeklerin Skewness ve Kurtosis değerlerine bakıldığında çarpıklık ve basıklık katsayılarının 3'ten küçük olduğu görülmektedir. Çoklu regresyon analizinin yapılabilmesi için değişkenlerin tamamı Kılıç, M. ve Alver, B. (2025). Psikolojik danışman adaylarının bazı değişkenlere göre duygusal ve psikolojik danışma öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 949-978. DOI. 10.51460/baebd.1590487

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

normal dağılıma sahip olmalıdır (Kalaycı, 2006). Kallner (2018) ve Kline’a (2023) göre, normallik varsayımı sağlanabilmesi için çarpıklık ve basıklık değerlerinin 3’ten küçük (-3 ile +3 aralığında) olması gerekmektedir. Bu çalışmada da nicel verilerin normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Bu sebepten dolayı, verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır. Böylelikle, çoklu regresyonun ikinci sayıltısı da doğrulanmıştır. Çoklu regresyon modelinin üçüncü sayıltısı olarak değişkenler arasında doğrusal ilişki olması gerektiği ifade edilmiştir (Kalaycı, 2006). Bu sayıltının incelenmesinde saçılım diyagramları kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlarda, bağımsız değişken olan duygusal öz yeterlik, bağımlı değişkenlerin tümüyle doğrusal ilişki göstermiştir.

Çoklu regresyonun dördüncü sayıltısı olarak, bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantılılık olmaması gerektiği ifade edilmiştir (Kalaycı, 2006). Çoklu bağlantılılık probleminin ortaya çıkmaması için değişkenler arasındaki korelasyonların ($r < .90$)’dan küçük olması gerekmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Ayrıca, çoklu bağlantılık problemi tolerans ve varyans artış değerleri (VIF) ile analiz edilmiştir. Çoklu bağlantılık probleminin olmaması için VIF değeri 10’un altında, tolerans değerinin .20’nin üstünde olması gerekmektedir (Field, 2009; Green ve Salkind, 2008). Bu çalışmanın bağımsız değişkenleri arasında çoklu bağlantılılık olup olmadığı hem korelasyon analizleriyle hem de tolerans ve VIF analizleriyle incelenmiştir. Analiz sonuçlarında tüm korelasyon değerlerinin .90’dan küçük olduğu ve yordayıcı değişkenlerin arasındaki tolerans değerlerinin .20’nin üstünde ve VIF değerlerinin 10’un altında olduğu bulunmuştur. Elde edilen verilerde çoklu bağlantılılık probleminin olmadığı görülmüştür. Bir diğer sayıltı olan, gözlem değerleri içinde uç değerlerin olmaması (Kalaycı, 2006) sayıltısını yerine getirmek için veriler ilk toplandığında standardize hata ile Cook’s Distance değerlerine bakılarak uç değerler, veriler içerisinde çıkarılmıştır. Standardize hata minimum değeri “-3.29” ve maksimum değeri “3.29” aralığında, Cook’s Distance maksimum değeri 1.00’in altında olmayan uç değerler veriden çıkarılmalıdır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Uç değerler çıktıktan sonra, grafikler incelenip tahminlere ait hataların normal dağılıma uygun ve eş varyanslılığın olduğu tespit edilmiştir. Uç değerler çıktıktan sonra analizlere 506 veriyle devam edilmiştir. Hataların birbirinden bağımsız olduğunu ve otokorelasyonu test etmek için ise Durbin-Watson değerleri kontrol edilmiştir. Durbin-Watson değeri (d) 0’a yakın olması pozitif, 4’e yakın olması negatif otokorelasyonu göstermekte olup değerin 2’ye yakın olması ise otokorelasyonun olmadığını göstermektedir (Durbin ve Watson, 1950). Uç değerler çıkarıldıktan sonra oluşan standardize hata, Cook’s Distance ve Durbin-Watson yeni değerlerinin istenilen aralıkta olduğu görülmüştür.

Veriler, SPSS 25.0 paket programıyla analiz işlemlerine tabi tutulmuştur. Çoklu regresyon analizinin temel sayıltıları doğrulandıktan sonra analizler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların, cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre psikolojik danışma öz yeterlik algıları bağımsız gruplar t-testi analizi, sosyo-ekonomik düzey, algılanan anne tutumları ve algılanan baba tutumlarına göre psikolojik danışma öz yeterlik algıları tek yönlü varyans analizi ile değerlendirilmiştir. Psikolojik danışman adaylarının, duygusal öz yeterlik algıları ile psikolojik danışma öz yeterlik algıları arasındaki ilişkiler korelasyon analiziyle incelenmiştir. Ayrıca, katılımcıların duygusal öz yeterlik algılarının psikolojik danışma öz yeterlik algılarını yordamasının incelenmesinde ise çoklu regresyon analizleri kullanılmıştır.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Bulgular

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin duygusal öz yeterlik algıları ile psikolojik danışma öz yeterlik algıları arasındaki ilişkilerin incelendiği bu çalışmada elde edilen verilere ait bulgular tablolar halinde verilmiştir.

Psikolojik danışma öz yeterliği ile demografik değişkenler arasındaki ilişkiye ait bulgular

Bu kısımda, çalışmada ele alınan cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyo-ekonomik düzey, algılanan anne tutumu ve algılanan baba tutumu değişkenlerinin psikolojik danışma öz yeterliği ile ilişkilerine ait verilere yer verilmiştir.

Psikolojik danışma öz yeterliği ile cinsiyet ilişkisi

Psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma öz yeterlik algılarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair bağımsız gruplar t-testi analizi sonuçları Tablo 3.'te verilmiştir.

Tablo 3.

Psikolojik danışma öz yeterliğin cinsiyet t-testi analizleri

Ölçeğin Alt Boyutları	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	SS	t	p
Yardım Becerileri–Keşif	K	367	34.15	5.55	3.30	.001*
	E	139	32.26	6.20		
Yardım Becerileri–İçgörü	K	367	37.02	7.69	-.66	.510
	E	139	37.55	8.99		
Yardım Becerileri–Eylem	K	367	25.97	5.43	1.08	.280
	E	139	25.39	5.34		
Oturumu Yönetme	K	367	65.08	12.65	1.74	.083
	E	139	62.89	12.75		
Psikolojik Danışmada Zorluklar–İlişkide Çatışmalar	K	367	29.54	9.48	-1.11	.269
	E	139	30.58	9.07		
Psikolojik Danışmada Zorluklar–Danışan Problemleri	K	367	54.52	14.80	-1.12	.263
	E	139	56.13	13.52		

*p<.05

Psikolojik danışma öz yeterlik ölçeği puanlarının cinsiyetle ilişkisi incelendiğinde, yalnızca “yardım becerileri faktörü–keşif” alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur ($t = 3.30$, $p < .05$). Elde edilen bulgular, kadınların keşif puanlarının ($\bar{x} = 34.15$), erkeklerin puanlarına ($\bar{x} = 32.26$) kıyasla yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Psikolojik danışma öz yeterliği ile sınıf düzeyi ilişkisi

Psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma öz yeterlik algılarının sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair bağımsız gruplar t-testi analizi sonuçları Tablo 4.'te verilmiştir.

Kılıç, M. ve Alver, B. (2025). Psikolojik danışman adaylarının bazı değişkenlere göre duygusal ve psikolojik danışma öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 949-978.

DOI. 10.51460/baebd.1590487

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 4.

Psikolojik danışma öz yeterliğin sınıf düzeyi t-testi analizleri

Ölçeğin Alt Boyutları	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{x}$	SS	T	p
Yardım Becerileri–Keşif	Üçüncü	278	33.12	5.47	-2.21	.028*
	Dördüncü	228	34.25	6.12		
Yardım Becerileri–İçgörü	Üçüncü	278	37.10	8.42	-.20	.840
	Dördüncü	228	37.25	7.62		
Yardım Becerileri–Eylem	Üçüncü	278	25.47	5.57	-1.54	.123
	Dördüncü	228	26.22	5.18		
Oturumu Yönetme	Üçüncü	278	62.78	12.74	-3.35	.001*
	Dördüncü	228	66.54	12.38		
Psikolojik Danışmada Zorluklar–İlişkide Çatışmalar	Üçüncü	278	30.11	9.09	.75	.456
	Dördüncü	228	29.48	9.71		
Psikolojik Danışmada Zorluklar–Danışan Problemleri	Üçüncü	278	54.82	14.17	-.24	.812
	Dördüncü	228	55.13	14.84		

*p<.05

Psikolojik danışma öz yeterlik puanlarının sınıf düzeyi ile yalnızca “yardım becerileri faktörü–keşif” alt boyutu ($t = -2.21$, $p < .05$) ve “oturumu yönetme faktörü” ($t = -3.35$, $p < .05$) arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu bulgular doğrultusunda, 4. sınıf öğrencilerinin “keşif” puanlarının ($\bar{x} = 34.25$), 3. sınıf öğrencilerine ($\bar{x} = 33.12$) göre yüksek olduğu görülmektedir. Benzer şekilde, “oturumu yönetme” faktöründe 4. sınıflar ($\bar{x} = 66.54$), 3. sınıflara ($\bar{x} = 62.78$) kıyasla yüksek puanlar elde etmiştir. Diğer faktörler ve alt boyutlarda ise sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Psikolojik danışma öz yeterliği ile sosyo-ekonomik düzeyi ilişkisi

Psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma öz yeterlik algılarının sosyo-ekonomik düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair ANOVA analizi sonuçları Tablo 5.’te verilmiştir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 5.

Psikolojik danışma öz yeterliğin sosyo-ekonomik düzeyine göre ANOVA analizleri

Ölçeğin Alt Boyutları	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Yardım Becerileri–Keşif	Gruplararası	19.379	2	9.69	.288	.750	
	Gruplariçi	16932.772	503	33.66			-
	Toplam	16952.150	505				
Yardım Becerileri–İçgörü	Gruplararası	16.198	2	8.10	.124	.883	
	Gruplariçi	32805.185	503	65.22			-
	Toplam	32821.383	505				
Yardım Becerileri–Eylem	Gruplararası	107.213	2	53.61	1.842	.159	
	Gruplariçi	14634.574	503	29.10			-
	Toplam	14741.787	505				
Oturumu Yönetme	Gruplararası	868.751	2	434.38	2.710	.068	
	Gruplariçi	80635.510	503	160.31			-
	Toplam	81504.261	505				
Psikolojik Danışmada Zorluklar–İlişkide Çatışmalar	Gruplararası	27.637	2	13.82	.157	.855	
	Gruplariçi	44317.059	503	88.11			-
	Toplam	44344.696	505				
Psikolojik Danışmada Zorluklar–Danışan Problemleri	Gruplararası	496.696	2	248.35	1.188	.306	
	Gruplariçi	105129.433	503	209.01			-
	Toplam	105626.128	505				

*p<.05

Tablo 5.’teki ANOVA sonuçları incelendiğinde, tüm değişkenlerin p değerinin .05’ten büyük olduğu görülmektedir. Yapılan tek yönlü ANOVA (F Testi) sonuçları incelendiğinde, psikolojik danışma öz yeterlik algılarının sosyo-ekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

Psikolojik danışma öz yeterliği ile algılanan anne tutumları ilişkisi

Psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma öz yeterlik algılarının algılanan anne tutumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair ANOVA analizi sonuçları Tablo 6.’da verilmiştir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 6.

Psikolojik danışma öz yeterliğin algılanan anne tutumlarına göre ANOVA analizleri

Ölçeğin Alt Boyutları	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Yardım Becerileri–Keşif	Gruplararası	33.289	3	11.10	.329	.804	
	Gruplariçi	16918.862	502	33.70			-
	Toplam	16952.150	505				
Yardım Becerileri–İçgörü	Gruplararası	381.909	3	127.30	1.970	.118	
	Gruplariçi	32439.474	502	64.62			-
	Toplam	32821.383	505				
Yardım Becerileri–Eylem	Gruplararası	34.038	3	11.35	.387	.762	
	Gruplariçi	14707.749	502	29.30			-
	Toplam	14741.787	505				
Oturumu Yönetme	Gruplararası	317.263	3	105.75	.654	.581	
	Gruplariçi	81186.998	502	161.73			-
	Toplam	81504.261	505				
Psikolojik Danışmada Zorluklar–İlişkide Çatışmalar	Gruplararası	576.714	3	192.24	2.205	.087	
	Gruplariçi	43767.982	502	87.19			-
	Toplam	44344.696	505				
Psikolojik Danışmada Zorluklar–Danışan Problemleri	Gruplararası	1704.994	3	568.33	2.745	.142	
	Gruplariçi	103921.135	502	207.01			-
	Toplam	105626.128	505				

*p<.05

Tablo 6.’daki ANOVA sonuçları incelendiğinde, tüm değişkenlerin p değerinin .05’ten büyük olduğu görülmektedir. Yapılan tek yönlü ANOVA (F Testi) sonuçları incelendiğinde, psikolojik danışma öz yeterlik algılarının algılanan anne tutumlarına göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

Psikolojik danışma öz yeterliği ile algılanan baba tutumları ilişkisi

Psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma öz yeterlik algılarının algılanan baba tutumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair ANOVA analizi sonuçları Tablo 7.’de verilmiştir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 7.

Psikolojik danışma öz yeterliğin algılanan baba tutumlarına göre ANOVA analizleri

Ölçeğin Alt Boyutları	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Yardım Becerileri–Keşif	Gruplararası	114.750	3	38.25	1.136	.334	
	Gruplariçi	16605.303	493	33.68			-
	Toplam	16720.052	496				
Yardım Becerileri–İçgörü	Gruplararası	80.464	3	26.82	.416	.742	
	Gruplariçi	31813.604	493	64.53			-
	Toplam	31894.068	496				
Yardım Becerileri–Eylem	Gruplararası	17.679	3	5.89	.201	.895	
	Gruplariçi	14426.285	493	29.26			-
	Toplam	14443.964	496				
Oturumu Yönetme	Gruplararası	22.738	3	7.58	.047	.987	
	Gruplariçi	80036.964	493	162.35			-
	Toplam	80059.702	496				
Psikolojik Danışmada Zorluklar–İlişkide Çatışmalar	Gruplararası	119.951	3	39.98	.450	.718	
	Gruplariçi	43850.013	493	88.95			-
	Toplam	43969.964	496				
Psikolojik Danışmada Zorluklar–Danışan Problemleri	Gruplararası	792.051	3	264.02	1.260	.287	
	Gruplariçi	103268.368	493	209.47			-
	Toplam	104060.419	496				

*p<.05

Tablo 7.’deki ANOVA sonuçları incelendiğinde, tüm değişkenlerin p değerinin .05’ten büyük olduğu görülmektedir. Yapılan tek yönlü ANOVA (F Testi) sonuçları incelendiğinde, psikolojik danışma öz yeterlik algılarının algılanan baba tutumlarına göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

Duygusal öz yeterlik ile psikolojik danışma öz yeterliği ilişkisi

Psikolojik danışman adaylarının, duygusal öz yeterlik algıları ve psikolojik danışma öz yeterlik algıları arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla ölçek ve alt boyutlardan elde edilen puanlardan hesaplanan korelasyon katsayıları Tablo 8.’de verilmiştir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 8.

Duygusal öz yeterlik ile psikolojik danışma öz yeterliklerin aralarındaki korelasyonlar

	Yardım Becerileri–Keşif	Yardım Becerileri–İçgörü	Yardım Becerileri–Eylem	Oturumu Yönetme	Psikolojik Danışmada Zorluklar–İlişkide Çatışmalar	Psikolojik Danışmada Zorluklar–Danışan Problemleri
Duyguları düzenleme	.359**	.260**	.311**	.365**	.245**	.307**
Duyguları düşünceye destekleyici olarak kullanma	.312**	.223**	.277**	.355**	.242**	.259**
Duyguları anlama	.386**	.213**	.290**	.372**	.125**	.240**
Duyguları algılama	.417**	.190**	.274**	.355**	.137**	.201**

**p<.01

Tablo 8. incelendiğinde, duygusal öz yeterlik ile psikolojik danışma öz yeterlik algılarının alt boyutlarının hepsinde anlamlı ve pozitif ilişkiler tespit edildiği görülmektedir. Özellikle “yardım becerileri faktörü-keşif alt boyutu” ile “duyguları düzenleme” ($r = .359, p < .01$), “duyguları düşünceyi destekleyici olarak kullanma” ($r = .312, p < .01$), “duyguları anlama” ($r = .386, p < .01$) ve “duyguları algılama” ($r = .417, p < .01$) alt boyutları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. “İçgörü alt boyutu” incelendiğinde, “duyguları düzenleme” ($r = .260, p < .01$), “duyguları düşünceyi destekleyici olarak kullanma” ($r = .223, p < .01$), “duyguları anlama” ($r = .213, p < .01$) ve “duyguları algılama” ($r = .190, p < .01$) alt boyutlarıyla pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür. “Eylem alt boyutu” ile ilişkiler değerlendirildiğinde ise “duyguları düzenleme” ($r = .311, p < .01$), “duyguları düşünceyi destekleyici olarak kullanma” ($r = .277, p < .01$), “duyguları anlama” ($r = .290, p < .01$) ve “duyguları algılama” ($r = .274, p < .01$) alt boyutlarında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

“Oturumu yönetme faktörü” açısından yapılan analizlerde, “duyguları düzenleme” ($r = .365, p < .01$), “duyguları düşünceyi destekleyici olarak kullanma” ($r = .355, p < .01$), “duyguları anlama” ($r = .372, p < .01$) ve “duyguları algılama” ($r = .355, p < .01$) alt boyutlarıyla pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler saptanmıştır. “Psikolojik danışmadaki zorluklar faktörü-ilişkide çatışmalar alt boyutu” incelendiğinde, “duyguları düzenleme” ($r = .245, p < .01$), “duyguları düşünceyi destekleyici olarak kullanma” ($r = .242, p < .01$), “duyguları anlama” ($r = .125, p < .01$) ve “duyguları algılama” ($r = .137, p < .01$) alt boyutlarında pozitif ve anlamlı ilişkiler görülmüştür. Son olarak, “danışan problemleri alt boyutu” ile “duyguları düzenleme” ($r = .307, p < .01$), “duyguları düşünceyi destekleyici olarak kullanma” ($r = .259, p < .01$), “duyguları anlama” ($r = .240, p < .01$) ve “duyguları algılama” ($r = .201, p < .01$) alt boyutları arasında anlamlı düzeyde pozitif ilişkiler gözlemlenmiştir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Duygusal öz yeterliklerin psikolojik danışma öz yeterliklerini yordamasındaki rolüne ilişkin bulgular

Psikolojik danışman adaylarının, duygusal öz yeterlik algıları ve psikolojik danışma öz yeterlik algılarının alt boyutlarını yordamasına ilişkin çoklu regresyon analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Sayfa | 966

Duygusal öz yeterliğin psikolojik danışma öz yeterliği yardım becerileri faktörünün keşif alt boyutunu yordamasına ilişkin çoklu regresyon analizi bulguları

Psikolojik danışman adaylarının, duygusal öz yeterlik algılarının psikolojik danışma öz yeterlik algıları yardım becerileri faktörü keşif alt boyutunu anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen çoklu regresyon analizinin sonuçları Tablo 9.'da verilmiştir.

Tablo 9.

Duygusal öz yeterliklerin psikolojik danışma öz yeterliğin keşif alt boyutunu açıklamasıyla ilgili çoklu regresyon analizleri

Model	B	SH	β	t	p
Sabit	9.604	2.103		4.566	.000*
Duyguları düzenleme	.201	.077	.148	2.607	.009*
Duyguları düşünceye destekleyici olarak kullanma	.064	.078	.045	.823	.411
Duyguları anlama	.149	.086	.104	1.737	.083
Duyguları algılama	.421	.096	.250	4.361	.000*

*p<.05

R=.460

R²=.205

F_(4, 501)=33.602

p=.000

Elde edilen sonuçlara göre, “duyguları algılama” ($\beta = .250$, $t = 4.361$, $p < .001$) ve “duyguları düzenleme” ($\beta = .148$, $t = 2.607$, $p < .01$) “keşif alt boyutunu” anlamlı düzeyde yordayan faktörler olarak belirlenmiştir (F_(4, 501) = 33.602, $p < .001$). Diğer değişkenler ise anlamlı bir yordama etkisi göstermemiştir. “Duyguları düzenleme” ve “duyguları algılama” değişkenleri, “keşif alt boyutu”ndaki varyansın %20,5’ini açıklamaktadır. Bulgular, “duyguları düzenleme” ile “duyguları algılama”nın “keşif” üzerinde anlamlı etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Duygusal öz yeterliğin psikolojik danışma öz yeterliği yardım becerileri faktörünün içgörü alt boyutunu yordamasına ilişkin çoklu regresyon analizi bulguları

Psikolojik danışman adaylarının, duygusal öz yeterlik algılarının psikolojik danışma öz yeterlik algıları yardım becerileri faktörü içgörü alt boyutunu anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen çoklu regresyon analizinin sonuçları Tablo 10.’da verilmiştir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 10.

Duygusal öz yeterliklerin psikolojik danışma öz yeterliğinin içgörüsü alt boyutunu açıklamasıyla ilgili çoklu regresyon analizleri

Model	B	SH	β	t	p
Sabit	17.701	3.166		5.591	.000*
Duyguları düzenleme	.304	.116	.161	2.616	.009*
Duyguları düşünceye destekleyici olarak kullanma	.139	.117	.070	1.194	.233
Duyguları anlama	.132	.129	.066	1.021	.308
Duyguları algılama	.072	.145	.031	.498	.619

*p<.05

R=.278

R²=.070

F₍₄₋₅₀₁₎=10.501

p=.000

Elde edilen bulgulara göre, “duyguları düzenleme” ($\beta = .161$, $t = 2.616$, $p < .01$) “içgörüsü alt boyutunu” anlamlı şekilde yordayan tek değişken olarak belirlenmiştir ($F_{(4, 501)} = 10.501$, $p < .001$). Diğer değişkenler anlamlı bir yordama etkisi göstermemiştir. “Duyguları düzenleme”, “içgörüsü” alt boyutundaki toplam varyansın %7’sini açıklamıştır. Sonuçlar, “duyguları düzenleme”nin “içgörüsü” alt boyutu üzerinde düşük düzeyde etkisinin olduğunu ortaya koymaktadır.

Duygusal öz yeterliğinin psikolojik danışma öz yeterliği yardım becerileri faktörünün eylem alt boyutunu yordamasına ilişkin çoklu regresyon analizi bulguları

Psikolojik danışman adaylarının, duygusal öz yeterlik algılarının psikolojik danışma öz yeterlik algıları yardım becerileri faktörü eylem alt boyutunu anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen çoklu regresyon analizinin sonuçları Tablo 11.’de verilmiştir.

Tablo 11.

Duygusal öz yeterliklerin psikolojik danışma öz yeterliğinin eylem alt boyutunu açıklamasıyla ilgili çoklu regresyon analizleri

Model	B	SH	β	t	p
Sabit	8.685	2.067		4.202	.000*
Duyguları düzenleme	.198	.076	.157	2.615	.009*
Duyguları düşünceye destekleyici olarak kullanma	.112	.076	.084	1.468	.143
Duyguları anlama	.131	.084	.098	1.560	.119
Duyguları algılama	.138	.095	.088	1.452	.147

*p<.05

R=.353

R²=.118

F₍₄₋₅₀₁₎=17.813

p=.000

Elde edilen bulgulara göre, “duyguları düzenleme” ($\beta = .157$, $t = 2.615$, $p < .01$) “eylem alt boyutunu” anlamlı şekilde yordayan tek değişken olarak belirlenmiştir ($F_{(4, 501)} = 17.813$, $p < .001$). Diğer değişkenler anlamlı bir yordama etkisi göstermemiştir. “Duyguları düzenleme”, “eylem” alt boyutundaki toplam varyansın %11,8’ini açıklamıştır. Bulgular, “duyguları düzenleme”nin “eylem” üzerindeki düşük etkisini ortaya koymaktadır.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Duygusal öz yeterliğin psikolojik danışma öz yeterliği oturumu yönetme faktörünü yordamasına ilişkin çoklu regresyon analizi bulguları

Psikolojik danışman adaylarının, duygusal öz yeterlik algılarının psikolojik danışma öz yeterlik algıları oturumu yönetme faktörünü anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen çoklu regresyon analizinin sonuçları Tablo 12.'de verilmiştir.

Tablo 12.

Duygusal öz yeterliklerin psikolojik danışma öz yeterliğin oturumu yönetme faktörünü açıklamasıyla ilgili çoklu regresyon analizleri

Model	B	SH	β	t	p
Sabit	13.821	4.662		2.965	.003*
Duyguları düzenleme	.396	.171	.133	2.318	.021*
Duyguları düşünceye destekleyici olarak kullanma	.435	.172	.139	2.528	.012*
Duyguları anlama	.446	.190	.142	2.345	.019*
Duyguları algılama	.456	.214	.124	2.135	.033*

*p<.05

R=.441

R²=.188

F₍₄₋₅₀₁₎ =30.259

p=.000

Elde edilen bulgular, “duyguları anlama” ($\beta = .142$, $t = 2.345$, $p < .05$), “duyguları düşünceye destekleyici olarak kullanma” ($\beta = .139$, $t = 2.528$, $p < .05$), “duyguları düzenleme” ($\beta = .133$, $t = 2.318$, $p < .05$) ve “duyguları algılama” ($\beta = .124$, $t = 2.135$, $p < .05$) değişkenlerinin “oturumu yönetme faktörü”nü anlamlı olarak yordadığını ortaya koymuştur ($F_{(4, 501)} = 30.259$, $p < .001$). Bu değişkenler, “oturumu yönetme” faktöründeki varyansın %18,8’ini açıklamaktadır. Elde edilen bulgular, tüm alt boyutların “oturumu yönetme faktörü” üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Duygusal öz yeterliğin psikolojik danışma öz yeterliği psikolojik danışmada zorluklar faktörünü ilişki de çatışmalar alt boyutunu yordamasına ilişkin çoklu regresyon analizi bulguları

Psikolojik danışman adaylarının, duygusal öz yeterlik algılarının psikolojik danışma öz yeterlik algıları psikolojik danışmada zorluklar faktörü ilişki de çatışmalar alt boyutunu anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen çoklu regresyon analizinin sonuçları Tablo 13.’te verilmiştir.

Tablo 13.

Duygusal öz yeterliklerin psikolojik danışma öz yeterliğin ilişki de çatışmalar alt boyutunu açıklamasıyla ilgili çoklu regresyon analizleri

Model	B	SH	β	t	p
Sabit	10.812	3.688		2.932	.004*
Duyguları düzenleme	.374	.135	.171	2.769	.006*
Duyguları düşünceye destekleyici olarak kullanma	.340	.136	.147	2.496	.013*
Duyguları anlama	-.143	.150	-.062	-.952	.341
Duyguları algılama	.073	.169	.027	.432	.666

*p<.05

R=.271

R²=.066

F₍₄₋₅₀₁₎ =9.905

p=.000

Kılıç, M. ve Alver, B. (2025). Psikolojik danışman adaylarının bazı değişkenlere göre duygusal ve psikolojik danışma öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 949-978.

DOI. 10.51460/baebd.1590487

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Elde edilen bulgular, “duyguları düzenleme” ($\beta = .171$, $t = 2.769$, $p < .01$) ile “duyguları düşünceye destekleyici olarak kullanma” ($\beta = .147$, $t = 2.496$, $p < .05$) değişkenlerinin “ilişkide çatışmalar alt boyutu”nu anlamlı şekilde yordadığını göstermektedir ($F_{(4, 501)} = 9.905$, $p < .001$). Diğer değişkenler ise anlamlı yordayıcı olarak bulunmamıştır. “Duyguları düzenleme” ile “duyguları düşünceye destekleyici olarak kullanma”, “ilişkideki çatışmalar” alt boyutundaki varyansın %6,6’sını açıklamaktadır. Bulgular, bu değişkenlerin düşük düzeyde bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Duygusal öz yeterliğin psikolojik danışma öz yeterliği psikolojik danışmada zorluklar faktörünün danışan problemleri alt boyutunu yordamasına ilişkin çoklu regresyon analizi bulguları

Psikolojik danışman adaylarının, duygusal öz yeterlik algılarının psikolojik danışma öz yeterlik algıları psikolojik danışmada zorluklar faktörü danışan problemleri alt boyutunu anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen çoklu regresyon analizinin sonuçları Tablo 14.’te verilmiştir.

Tablo 14.

Duygusal öz yeterliklerin psikolojik danışma öz yeterliğin danışan problemleri alt boyutunu açıklamasıyla ilgili çoklu regresyon analizleri

Model	B	SH	β	t	p
Sabit	15.552	5.596		2.779	.006*
Duyguları düzenleme	.693	.205	.205	3.378	.001*
Duyguları düşünceye destekleyici olarak kullanma	.298	.207	.083	1.441	.150
Duyguları anlama	.285	.228	.080	1.249	.212
Duyguları algılama	.019	.257	.004	.073	.942

* $p < .05$

$R = .323$

$R^2 = .097$

$F_{(4-501)} = 14.591$

$p = .000$

Elde edilen bulgular, “duyguları düzenleme” ($\beta = .205$, $t = 3.378$, $p < .01$) değişkeninin “danışan problemleri alt boyutu”nu anlamlı şekilde yordadığını göstermektedir ($F_{(4, 501)} = 14.591$, $p < .001$). Diğer değişkenler anlamlı bir şekilde yordayıcı bulunmamıştır. “Duyguları düzenleme”, “danışan problemleri” alt boyutundaki varyansın %9,7’sini açıklamaktadır. Sonuçlar, “duyguları düzenleme”nin “danışan problemleri” üzerinde düşük etkisinin olduğunu ortaya koymaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmanın, psikolojik danışma öz yeterlik puanlarının cinsiyetle ilişkisi üzerine yapılan analizlerinde, psikolojik danışma öz yeterliğin “keşif” alt boyutunda cinsiyetin anlamlı şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Bu farklılıkta kadınlar, erkeklere göre daha yüksek puanlar elde etmiştir. Aliyev ve Tunç (2015)’un yapmış olduğu çalışmada da kadınların, erkeklere kıyasla keşif becerilerinde daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Aliyev ve Tunç, 2015). Bu bulgu, çalışmanın kadınların erkeklerden daha fazla keşi becerileri sahip olduğu bulgusunu desteklemektedir. Bazı araştırmalar ise, yalnızca, yardım becerileri öz yeterliği puanlarında cinsiyete göre farklılık saptamıştır (Bağcı vd., 2021; Durmuşçelebi ve Karayağız, 2018). Bu bulgulara, kadınların erkeklere göre daha yüksek psikolojik

Kılıç, M. ve Alver, B. (2025). Psikolojik danışman adaylarının bazı değişkenlere göre duygusal ve psikolojik danışma öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 949-978.

DOI. 10.51460/baebd.1590487

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

danışma öz yeterliğine sahip oldukları bulunmuştur. Buna ek olarak, genel psikolojik danışma öz yeterlik puanlarında ise kadınların erkeklere kıyasla daha yüksek puan elde ettiklerinin bulunduğu çalışmada vardır (Bodenhorn ve Skaggs, 2005). Bahsi geçen bulguların aksine, psikolojik danışma öz yeterliğin cinsiyetle anlamlı şekilde farklılaşmadığını bulan çalışmalar da mevcuttur (Adıgüzel, 2023; Akçakaya, 2022; Aksoy ve Diken, 2009; Aydın vd., 2017; Bakar vd., 2011; Satıcı, 2014; Yam, 2016, 2018; Yayla ve İkiz, 2017; Yıldırım vd., 2023).

Araştırmanın diğer bulguları, 4. sınıfların 3. sınıflara kıyasla “yardım becerileri” ve “oturumu yönetme” faktörlerinde yüksek puanlar elde ettiklerini ortaya koymuştur. Bu bulguyu destekleyen bir çalışmada, lisansüstü eğitim gören psikolojik danışmanların, lisans öğrencilerine göre daha yüksek psikolojik danışma öz yeterlik puanlarına sahip oldukları bulunmuştur (Yayla ve İkiz, 2017). Diğer araştırmalar da eğitim seviyesi arttıkça psikolojik danışma öz yeterliklerinin arttığını göstermektedir (Ak ve Deniz Yöndem, 2022; Aksoy ve Diken, 2009; Bakar vd., 2011; Demir ve Tunç, 2022; Oh vd., 2019; Satıcı, 2014; Yam, 2016). Bununla birlikte, bazı çalışmalarda ise bu bulguları desteklemeyen sonuçlar bulunmuştur (Adıgüzel, 2023; Aydın vd., 2017; Şahin Kıralkp, 2015; Yıldırım vd., 2023). Mesleki deneyim arttıkça psikolojik danışmanların öz yeterliklerinin de arttığına dair bulgular mevcuttur (Adıgüzel, 2023; Ak ve Deniz Yöndem, 2022; Aksoy ve Diken, 2009; Azar, 2024; Bağcı vd., 2021; Bodenhorn ve Skaggs, 2005; Keskin, 2020; Satıcı, 2014; Yam, 2018; Yıldırım vd., 2023). Psikolojik danışmanların mesleki deneyimleriyle öz güvenlerinin arttığı ve bu durumun psikolojik danışma öz yeterliklerini yükselttiği öne sürülmektedir (Satıcı, 2014). Bu bilgiler, araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Psikolojik danışman adaylarının eğitim seviyesi arttıkça psikolojik danışma öz yeterliğinin artış gösterebileceği ifade edilebilir. Bu durum, uygulamaya dönük eğitimlerin alınması ve öğrencilerin psikolojik danışma uygulamaları gerçekleştiriyor olmaları sayesinde olduğu söylenebilir. Ayrıca, bu uygulamalar ile psikolojik danışman adayları, psikolojik danışma sürecinde daha fazla deneyim kazanmaktadırlar. Üçüncü sınıfta psikolojik danışmayla ilgili teorik derslerin alınması ve uygulamanın daha az olması; dördüncü sınıfta ise öğrencilerin daha fazla uygulamaya dönük psikolojik danışma eğitimi almaları bu farkı ortaya çıkaran etmenlerden olabilir. Dördüncü sınıfta, öğrencilerin gerçekleştirmiş oldukları grupla veya bireyle psikolojik danışma uygulamalarında, teori eğitimlerinde psikolojik danışma becerileriyle ilgili almış oldukları bilgileri sınama imkânı elde etmeleri de psikolojik danışma öz yeterliklerini geliştiren etmenler arasında olduğu söylenebilir. Tüm bu eğitimler boyunca elde edilen tecrübeler, psikolojik danışmanların psikolojik danışma öz yeterlik algılarını geliştirmelerine katkı sunduğu söylenebilir.

Araştırmanın sonuçları, duygusal öz yeterlik ile psikolojik danışma öz yeterliklerin alt boyutlarında pozitif anlamlı ilişkiler ortaya çıkarmıştır. Duygusal zekânın psikolojik danışma öz yeterlikle ilişkilerinin incelendiği bazı araştırmalarda, bu iki değişken arasında pozitif anlamlı ilişkiler bulunmuştur (Chan, 2004; Çapri ve Demiröz, 2016; Durmuşçelebi ve Karayağız, 2018; Martin vd., 2004). Ayrıca, zor danışan davranışlarıyla başa çıkmada algılanan düşük özgüvenin, problem çözme ve duyguları etkin şekilde kullanma konusundaki algılanan düşük yetenekle ilişkili olduğu ortaya koyulmuştur (Easton vd., 2008). Ruh sağlığı çalışanlarının duyguları ifade etme becerilerinin, psikolojik danışma öz yeterlik puanlarıyla pozitif anlamlı ilişkilere sahip olduğu belirtilmiştir (Özgönül ve Ümmet, 2020). Psikolojik danışman adaylarının sahip oldukları pozitif duygularının, psikolojik danışma öz yeterliklerini yordadığı bulunmuştur (Ümmet, 2017). Bu bulgular, araştırmanın bulgularını destekler nitelikte olup, duygusal öz yeterliğin yüksek olduğu bireylerin, psikolojik danışma öz yeterliğinde

Kılıç, M. ve Alver, B. (2025). Psikolojik danışman adaylarının bazı değişkenlere göre duygusal ve psikolojik danışma öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 949-978.

DOI. 10.51460/baebd.1590487

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

yüksek olabileceğini göstermektedir. Psikolojik danışma sürecinin duygu ağırlıklı bir süreç olduğu göz önünde bulundurulduğunda, duygusal öz yeterliğin yüksek olması ile psikolojik danışmanlar psikolojik danışma sürecini yönetmede daha başarılı olabilecekleri söylenebilir.

Bu araştırmanın bulguları, duygusal öz yeterlik puanlarının, özellikle, psikolojik danışma öz yeterlikle ilişkisini ve “keşif” alt boyutunu nasıl etkilediğini incelemektedir. “Duyguları düzenleme” ile “duyguları algılama” becerilerinin, “keşif” becerisini anlamlı şekilde yordaması, bu duygusal becerilerin psikolojik danışma sürecinde, keşif yapma (örneğin, danışanın sorunlarının daha iyi anlaşılması, çözüm yollarının ortaya konması) üzerinde önemli etkilerinin olduğunu ortaya koymuştur. “Keşif” alt boyutu, danışanın duygusal dünyasını anlamak, içsel çatışmalarını keşfetmek ve duygusal farkındalık kazanmasını sağlamak için kritik bir adımdır (Pamukçu ve Demir, 2013). “Duyguları düzenleme”, danışmanların kendi duygularını uygun şekilde yönetmelerini sağlarken, “duyguları algılama” ise danışanın hislerini doğru bir şekilde anlamaya yönelik yeteneklerini geliştirmelerini sağlar (Bintaş-Zörer ve Yorulmaz, 2022). Bu becerilerin, keşif sürecinde önemli rollerinin olduğu görülmektedir ve bu beceriler “keşif”in %20,5’ini açıklamaktadır. Bu sonuç da duygusal öz yeterlik ile psikolojik danışma öz yeterlik algılarının arasındaki güçlü ilişkiyi destekler niteliktedir. Diğer beceriler olan “duyguları düşünceye destekleyici olarak kullanma” ile “duyguları anlama” becerilerinin “keşif”i anlamlı yordamaması, bu becerilerin danışmanlık sürecinde keşif yapma ile daha az ilişkilendirilebileceğini göstermektedir. Bu durum, duygusal becerilerin keşif sürecine etkisinin farklı seviyelerde olabileceğini düşündürmektedir. Sonuç olarak, duyguları düzenleme ve “duyguları algılama becerilerinin, psikolojik danışmanların keşif aşamasında daha etkin olabilmelerine yardımcı olduğu ve bu becerilerin geliştirilmesinin, psikolojik danışmanlık sürecinin kalitesini artırabileceği sonucuna varılabilir.

Psikolojik danışman adaylarının duygusal öz yeterlikleri ile psikolojik danışma öz yeterliği faktörlerinden “içgörü” arasındaki ilişki incelendiğinde, yalnızca duyguları düzenleme becerisinin “içgörü”yü anlamlı şekilde yordadığı bulunmuştur. Bu, duygusal öz yeterliğin içgörü sağlamada önemli rolünün olduğunu, fakat, bu ilişkinin daha sınırlı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Duyguları düzenleme, bireyin duygusal durumlarını tanıma ve bunları sağlıklı şekilde yönetebilme yeteneğiyle ilgilidir (You vd., 2019). İçgörü ise, danışanın düşünce ve duygularını daha derinlemesine anlaması, farkındalık kazanması anlamına gelir (Akdoğan, 2014). Duyguları düzenleme becerisinin “içgörü” alt boyutunu %7 oranında açıklaması, bu becerinin içgörüyü katkı sağladığını ancak etkisinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Yani, “duyguları düzenleme” ile “içgörü” arasındaki ilişki, diğer duygusal beceriler kadar güçlü olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Psikolojik danışman adaylarının, psikolojik danışma öz yeterliğinin geliştirilmesi için video ve rol yapma yöntemlerinin kullanıldığı deneysel çalışmada, video izleyen grubun, danışmanlık seansı ile ilgili rol yapan gruba göre, psikolojik danışmanlık öz yeterliğinde daha etkili sonuçlar verdiği bulunmuştur (Larson vd., 1999). Çeşitli ruhsal sorunların ele alındığı danışma oturumlarının, psikolojik danışmanlık eğitimi alan öğrencilere izletilmesi ile psikolojik danışma öz yeterlikleri geliştirme fırsatı sunulabilir. Bu videoların içeriği, duygusal müdahalelerin yapıldığı oturumlar olması ise duygusal öz yeterliklerini geliştirmelerine imkân sunabilir.

“Eylem” alt boyutunu, yalnızca, “duyguları düzenleme” anlamlı bir şekilde yordamıştır. Bu sonuç, duyguları düzenlemenin, danışmanların eyleme geçme ve çözüm odaklı yaklaşım geliştirmelerine yardımcı olabileceğini göstermektedir. Varyansın %11,8’ini açıklaması, etkisinin düşük önemde olduğunu göstermektedir. Psikolojik danışma mesleğiyle ilgili olan dersler aracılığıyla,

Kılıç, M. ve Alver, B. (2025). Psikolojik danışman adaylarının bazı değişkenlere göre duygusal ve psikolojik danışma öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 949-978.

DOI. 10.51460/baebd.1590487

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

psikolojik danışman adaylarına uygulama yapabilme becerisi kazandırılır (Tang vd., 2004). Yüzleştirme becerisi eğitimi ile ilgili yapılan çalışmada (Uslu ve Arı, 2005) danışmanların kişisel gelişimi ve iyileşmesinin arttığına dair bulunan sonuçlar, duygusal öz yeterliğin artırılmasının psikolojik danışmanlık sürecine katkı sağlayabileceğini destekler niteliktedir. Aynı zamanda, meslek elemanlarının, psikolojik danışma öz yeterlik seviyelerinin artırılması ile mesleki bağlılıklarının artacağına dair görüşler de mevcuttur (Doğanülkü ve Kırdök, 2020). Danışmanlık becerilerinin güçlendirilmesi, danışmanların öz güvenini artırarak mesleki tatmin ve bağlılıklarını pekiştirebilir. Bu noktada, duygusal öz yeterliklerin artırılması, psikolojik danışmanların hem danışmanlık süreçlerinde daha verimli olmalarını hem de mesleki anlamda daha güçlü bir bağlılık geliştirmelerini destekleyebilir. Duygusal zekâ ve duygusal öz yeterlik düzeyine etki edecek eğitim programının geliştirildiği bir çalışmada, eğitimin sonunda katılımcıların, duygusal zekâ ve duygusal öz yeterlikler düzeylerinin artış gösterdiği bulunmuştur (Dacre Pool ve Qualter, 2012). Duygusal öz yeterliğin ve psikolojik danışma eğitiminin hem danışmanların kişisel gelişimini hem de psikolojik danışmanların mesleki bağlılıklarını artırmada önemli bir rolünün olabileceği söylenebilir. Psikolojik danışmanlarda duygusal becerilerinin geliştirilmesi, psikolojik danışmanların danışmanlarıyla daha etkili bir şekilde çalışmasını ve onlara daha derinlemesine yardım sunmasını mümkün kılabilir. Özetle, duygusal öz yeterlik, psikolojik danışmanın hem danışanla olan ilişkisini hem de mesleki kariyerini pozitif yönde etkileyebilir.

Elde edilen sonuçlara göre, duygusal öz yeterliğin tüm alt boyutları, psikolojik danışma öz yeterliğinin “oturumu yönetme faktörü”nü anlamlı şekilde yordamıştır ve toplam varyansın %18,8’ini açıklamıştır. Bu bulgular, duygusal öz yeterlik becerilerinin danışmanlık sürecinde oturum yönetimi üzerinde önemli rol oynadığını göstermektedir. Danışman, oturumu yönetirken duygusal öz yeterlik becerilerini etkin bir şekilde kullanarak, danışanın duygusal hallerine daha iyi duyarlılık gösterip, oturumun daha verimli yürütebilir. Bu da danışmanın oturumu yönetme becerilerini güçlendirebilir ve genel danışmanlık süreçlerini iyileştirebilir. Bu görüşleri, psikolojik danışmanların oturumu yönetmeye ilişkin görüş ve inançları, psikolojik danışma öz yeterliğini artırdığı ve böylece, psikolojik danışma oturumunu olumlu bir şekilde etkilediği (Ümmet, 2017) görüşünün desteklediği görülmektedir. Sonuç olarak, duygusal öz yeterlik ve özellikle, duyguları düzenleme gibi becerilerin geliştirilmesi, psikolojik danışman adaylarının oturum yönetimi gibi kritik becerilerde daha etkili olmalarına katkı sağlayabilir. Bu da danışmanlık süreçlerinin daha başarılı ve verimli olmasına zemin hazırlayabilecektir.

“Duyguları düzenleme” ile “duyguları düşünceye destekleyici olarak kullanma” alt boyutlarının, “ilişkide çatışmalar”ı anlamlı olarak yordaması, bu duygusal becerilerin, çatışmaların yönetilmesi ve bu çatışmaların çözülmesinde rolünün olduğunu göstermektedir. İlişkide çatışmalar, psikolojik danışmanlık sürecinde sıklıkla karşılaşılan bir zorluk olduğundan, danışmanların bu alandaki becerileri, danışanla olan iletişimi ve ilişkileri üzerinde doğrudan etkili olabilir. “Duyguları düzenleme” (örneğin, öfke, hayal kırıklığı vb. rahatsız edici duyguları yönetme) ve “duyguları düşünceye destekleyici olarak kullanma” (duyguları problem çözme süreçlerinde rasyonel olarak kullanma) becerileri, çatışmaların etkili şekilde yürütülebilmesine yardımcı olabilir. Diğer becerilerin “ilişkide çatışmalar”ı anlamlı şekilde yordamaması, bu becerilerin doğrudan çatışmaların yönetimiyle ilişkilendirilemediğini veya çatışmaların çözülmesindeki etkinliğinin sınırlı olabileceğini göstermektedir. Bu da duygusal becerilerin çatışma yönetiminde farklı derecelerde etkili olabileceğini düşündürmektedir. Toplam varyansın %6,6’sını açıklayan bu bulgular, duygusal öz yeterliğin “ilişkide çatışmalar” alt boyutu üzerindeki etkisinin düşük olduğunu, ancak, yine de bazı duygusal becerilerin çatışma yönetiminde belirli bir katkı

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

sağladığını göstermektedir. Bu durum, psikolojik danışmanların çatışma yönetimi ve ilişkilerde daha etkili olabilmeleri için duygusal öz yeterliklerinin güçlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

“Duyguları düzenleme”, “danışan problemleri”ni anlamlı şekilde yordamıştır. Bu, duyguları düzenlemenin, danışmanların danışanların yaşadığı sorunları daha iyi anlamalarına ve danışanın sorunlarını etkili şekilde ele almalarına yardımcı olduğunu göstermektedir. “Duyguları düzenleme”, “danışan problemleri”nin %9,7’sini açıklamaktadır, bu da duygusal düzenlemenin danışmanların, danışanların problemleriyle başa çıkmalarındaki ele alınması gereken bir faktör olduğunu göstermektedir. Diğer becerilerin bu alt boyutu yordamıyor oluşu, bu becerilerin danışanların problemleriyle ilgili doğrudan bir etki yaratmadığını ve diğer faktörlerin daha çok belirleyici olabileceğine işaret etmektedir. Edinilen bulgular, psikolojik danışma sürecinde deneyim elde etmenin psikolojik danışma öz yeterliğini artırma konusunda önemli bir faktör olabileceğini işaret etmektedir. Duygusal öz yeterliğin kaygıyla negatif ilişkili olduğunu gösteren bulgular (Galla ve Wood, 2012; Niditch ve Varela, 2012), psikolojik danışmanların kaygı seviyelerinin yüksek olabileceğini düşündürmektedir. Eğer, psikolojik danışmanların duygusal öz yeterlikleri artırılırsa, kaygılarını daha etkili biçimde kontrol altına alabilecekleri öngörülmektedir (Özteke Kozan, 2018). Bu da mesleki performansı olumlu yönde etkileyebilir. Bu bulgular ışığında, duygusal öz yeterliğin, psikolojik danışmanlık becerilerini güçlendirmede önemli araç olabileceği düşünülmektedir. Bu araştırma, 2018-2019 yıllarında Necmettin Erbakan, Kırıkkale ve Aksaray Üniversitesi’nde psikolojik danışmanlık eğitimi alan 3. ve 4. sınıf öğrencileriyle sınırlıdır. Katılımcılar, yalnızca, uygulamalı psikolojik danışma dersi alan öğrencilerden seçilmiş olup elde edilen bulgular, çalışmada kullanılan ölçeklerin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır. Yapılan tartışmalar bu sınırlılıklar çerçevesinde ele alınmıştır.

Öneriler

Bu kısımda, araştırmacılar ve alan çalışmacıları için maddeler halinde öneriler sunulmuştur. Bunlar aşağıdaki gibidir:

- Psikolojik danışman adaylarının duygusal öz yeterliklerinin gelişimine katkı sunmak adına psikoeğitim programları geliştirilebilir. Deneysel çalışmalar ile geliştirilen psikoeğitim programlarının etkililiği incelenebilir.
- Gelecekteki araştırmalar, psikolojik danışmanlık eğitimi alırken duygusal öz yeterliklerin artırılmasına yönelik programların etkilerini ayrıntılı biçimde inceleyebilir.
- Araştırmacılar, duygusal öz yeterliği etkileyen faktörleri derinlemesine inceleyebilir ve bu faktörlerin psikolojik danışma öz yeterliklerini nasıl etkilediği üzerine çalışmalar yapılabilir.
- Psikolojik danışma eğitimi alan öğrencilerin duygusal öz yeterliklerini geliştirmeye yönelik programların ve derslerin eğitim müfredatlarına dahil edilmesi faydalı olabilir. Bu durum, psikolojik danışmanların, mesleki becerilerinin güçlenmesine ve psikolojik danışma süreçlerinde daha etkili olmalarına katkı sağlayabilir.
- Psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma öz yeterlikleri hakkında, bu çalışmadaki değişkenlere ek olarak veya değişkenlerden farklı olarak gelecek kaygısı, öz farkındalık, bilinçli farkındalık, psikolojik esneklik, tükenmişlik, kültürel değerler ve kişilik özellikleri gibi değişkenlerle çalışılabilir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

- Farklı üniversitelerde eğitim alan psikolojik danışman adaylarının, psikolojik danışma öz yeterlikleri karşılaştırılabilir ve bu karşılaştırmalarda duygusal öz yeterlik değişken olarak ele alınabilir.
- Öğrencilerin duygusal zekâlarının, duyguları etkin kullanma becerilerinin, psikolojik danışma sürecinde etkili yardım becerilerinin ve zorluklarla başa çıkma yeteneklerinin güçlendirilmesiyle psikolojik danışmanlık süreçlerinde etkili sonuçlar almalarına ve mesleki gelişimlerine katkı sağlanabilir. Bu becerilerin geliştirilmesi için teorik ve uygulamalı eğitimler verilebilir.
- Üniversitelerdeki psikolojik danışmanlık eğitim programlarının, çeşitli duygusal sorunların ele alındığı psikolojik danışma uygulamaları deneyimi içerecek şekilde planlanması, psikolojik danışman adaylarının duygusal öz yeterliklerini geliştirebilir ve bu sayede, psikolojik danışma öz yeterliklerini artırmalarına katkı sağlanabilir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Kaynakça

- Adıgüzel, Y. (2023). *Psikolojik danışmanların öz yeterlilikleri ile iş doyumu ilişkisinin ve bu ilişkide öz şefkatin aracılık rolünün incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Ak, G., ve Deniz Yöndem, Z. (2022). Okul psikolojik danışmanlarının öz yeterlik ve mesleki doyum düzeyleri arasındaki ilişkide okul ikliminin aracı rolünün incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51(2), 1417-1447. <https://doi.org/10.14812/cufej.1075915>
- Akçakaya, A. (2022). Psikolojik danışma yardımı vermeye yönelik tutum, öz yeterlik ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. İçinde *PQDT - Global*. <https://www.proquest.com/dissertations-theses/psikolojik-danisma-yardimi-vermeye-yonelik-tutum/docview/2787194566/se-2?accountid=25089>
- Akdağ, M. (2021). *Bilimsel araştırmalarda istatistiksel analizler SPSS uygulamaları*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Akdoğan, R. (2014). Psikolojik yardım sürecinde terapötik bir hedef olarak içgörü. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 6(4), 375-388. <https://doi.org/10.5455/cap.20140210075748>
- Aksoy, V., and Diken, İ. H. (2009). Examining school counselors' sense of self-efficacy regarding psychological consultation and counseling in special education. *Elementary Education Online*, 8(3), 709-719. <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Akşab, G., ve Türk, F. (2022). Psikolojik danışmanların psikolojik danışma öz yeterlik algılarına ilişkin bir derleme çalışması. *Okul Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 5(1), 1-40. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1685048>
- Aliyev, R., and Tunc, E. (2015). Self-efficacy in counseling: The role of organizational psychological capital, job satisfaction, and burnout. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 190, 97-105. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.922>
- Aydın, F., Odacı, H., and Kahveci, H. (2017). School counselors' counseling self-efficacy: An evaluation in terms of life satisfaction and hope. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 4607-4627. <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/4793>
- Azar, Z. (2024). *Psikolojik danışma öz-yeterliliği: Psikolojik danışman adaylarında süpervizyon yaşantıları ve bilişsel esnekliğin rolü* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Bağcı, B., Uğur, A., Çalık, E., Uzun, İ. B., ve Başibeyaz, İ. H. (2021). Psikolojik danışmanlarının psikolojik danışma öz yeterlilikleri ile ikincil travmatik stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Milli Eğitim Özel Eğitim ve Rehberlik Dergisi*, 1(2), 148-173. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ozelegitimrehberlikdergisi/issue/66067/1032320>
- Bakar, A. R., Zakaria, N. S., and Mohamed, S. (2011). Malaysian counselors' self-efficacy: implication for career counseling. *International Journal of Business and Management*, 6(9), 141-147. <https://doi.org/10.5539/ijbm.v6n9p141>
- Bakioğlu, F., ve Türküm, A. S. (2019). Psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma öz yeterliliklerinin çeşitli betimsel özellikleri açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 178-190. <https://doi.org/10.17556/erziefd.460584>
- Bandura, A. (1983). Self-efficacy determinants of anticipated fears and calamities. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45(2), 464-469. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.45.2.464>
- Batal, Ö., ve Ümmet, D. (2022). Psikolojik danışmanların danışma öz yeterliliklerinin duygusal zekâ ve yaşam doyumlarına göre incelenmesi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 56(56), 44-59. <https://doi.org/10.15285/maruaebd.1050863>
- Bintaş-Zörer, P., ve Yorulmaz, O. (2022). Duygu düzenlemeye güncel bir bakış: Bağlamsal faktörler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 14(2), 195-206. <https://doi.org/10.18863/pgy.972675>
- Bodenhorn, N., and Skaggs, G. (2005). Development of the school counselor self-efficacy scale. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 38(1), 14-28. <https://doi.org/10.1080/07481756.2005.11909766>

Kılıç, M. ve Alver, B. (2025). Psikolojik danışman adaylarının bazı değişkenlere göre duygusal ve psikolojik danışma öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 949-978.
DOI. 10.51460/baebd.1590487

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.
 Araştırma Makalesi / Research Paper

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2023). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (35th ed.). Pegem Akademi.
- Chan, D. W. (2004). Perceived emotional intelligence and self-efficacy among Chinese secondary school teachers in Hong Kong. *Personality and Individual Differences*, 36(8), 1781-1795. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2003.07.007>
- Choi, S., Kluemper, D. H., and Sauley, K. S. (2013). Assessing emotional self-efficacy: Evaluating validity and dimensionality with cross-cultural samples. *Applied Psychology*, 62(1), 97-123. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.2012.00515.x>
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., and Turner, L. A. (2021). *Research methods, design, and analysis* (13.). Pearson.
- Çapri, B., ve Demiröz, Z. (2016). Duygusal zekâ düzeyi ve psikolojik danışma öz yeterlik inançları arasındaki ilişkide etkili psikolojik danışman niteliklerinin aracı rolü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 1037-1037. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.282399>
- Dacre Pool, L., and Qualter, P. (2012). Improving emotional intelligence and emotional self-efficacy through a teaching intervention for university students. *Learning and Individual Differences*, 22(3), 306-312. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2012.01.010>
- Demir, F. E., ve Tunç, E. (2022). Psikolojik danışman adaylarının özel eğitim öz yeterlik ve psikolojik danışman öz yeterlik algılarının incelenmesi. *Journal of Academic Social Science Studies*, 15(91), 57-76. <https://doi.org/10.29228/JASSS.62184>
- Demirel, Y. (2013). *Psikolojik danışman öz yetkinlik ölçeğinin hazırlanması* [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. <http://hdl.handle.net/11655/1762>
- Doğanülkü, H. A., ve Kirdök, O. (2020). Psikolojik danışmanların mesleki bağlılıklarının bir yordayıcısı olarak psikolojik danışma öz-yeterliliği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1387-1401. <https://doi.org/10.17679/inuefd.812605>
- Dryden, W. (2023). *Dealing with emotional problems using rational emotive behaviour therapy (REBT): A practitioner's guide* (2nd ed.). Routledge.
- Durbin, J., and Watson, G. S. (1950). Testing for serial correlation in least squares regression: I. *Biometrika*, 37(3/4), 409-428. <https://doi.org/10.2307/2332391>
- Durmuşçelebi, M., ve Karayağız, Ş. (2018). Psikoloji eğitimi alan öğrencilerin duygusal zekâ ve psikolojik danışma öz yeterliklerinin incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 14-14. <https://doi.org/10.26466/opus.460750>
- Easton, C., Martin, W. E., and Wilson, S. (2008). Emotional intelligence and implications for counseling self-efficacy: Phase II. *Counselor Education and Supervision*, 47(4), 218-232. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6978.2008.tb00053.x>
- Ellis, A. (2004). *The road to tolerance: The philosophy of rational emotive behavior therapy*. Prometheus Books.
- Ellis, A. (2008). Rational-emotive behavior therapy. İçinde R. J. Corsini and D. D. Wedding (Ed.), *Current psychotherapies* (8., ss. 187-222). Thomson Brooks/ Cole.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using Spss (and sex and drugs and rock "n" roll)* (3rd ed.). Sage Publications.
- Galla, B. M., and Wood, J. J. (2012). Emotional self-efficacy moderates anxiety-related impairments in math performance in elementary school-age youth. *Personality and Individual Differences*, 52(2), 118-122. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.09.012>
- Gladding, S. T. (2018). *Counseling: A comprehensive profession* (8th ed.). Pearson.
- Green, S. B., and Salkind, N. J. (2008). *Using SPSS for Windows and Macintosh: Analyzing and understanding data* (5th ed.). Pearson College Div.
- Hackney, H., ve Cormier, S. (2008). *Psikolojik danışma ilke ve teknikleri: Psikolojik yardım süreci el kitabı* (T. Ergene ve S. S. Aydemir, Çev.). Mentis Yayıncılık.
- Heppner, P. P., Wampold, B. E., Owen, J., Thompson, M. N., and Wang, K. T. (2015). *Research design in counseling* (4th ed.). Brooks Cole.
- Hessler, D. M., and Katz, L. F. (2010). Brief report: Associations between emotional competence and adolescent risky behavior. *Journal of Adolescence*, 33(1), 241-246. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2009.04.007>
- Kılıç, M. ve Alver, B. (2025). Psikolojik danışman adaylarının bazı değişkenlere göre duygusal ve psikolojik danışma öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 949-978. DOI. 10.51460/baebd.1590487

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

- Işık, Ş., Ergüner Tekinalp, B., Üzbe Atalay, N., ve Kaynak, Ü. (2022). *Psikolojik danışmada güncel kuramlar* (7th ed.). Pegem Akademi.
- Kalaycı, Ş. (2006). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Asil Yayınları.
- Kallner, A. (2018). *Laboratory statistics: Methods in chemistry and health sciences* (2nd ed.). Elsevier.
- Karasar, N. (2015). *Araştırmalarda rapor hazırlama* (19th ed.). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Keskin, S. (2020). *Psikolojik danışmanların psikolojik danışma öz yeterlikleri ve psikolojik ihtiyaç doyumları* [Yüksek lisans tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi]. <https://hdl.handle.net/20.500.11782/3833>
- Kirk, B. A., Schutte, N. S., and Hine, D. W. (2008). Development and preliminary validation of an emotional self-efficacy scale. *Personality and Individual Differences*, 45(5), 432-436. <https://doi.org/10.1016/J.PAID.2008.06.010>
- Kline, R. B. (2023). *Principles and practice of structural equation modeling* (5th ed.). Guilford Press.
- Larson, L. M. (1998). The social cognitive model of counselor training. *The Counseling Psychologist*, 26(2), 219-273. <https://doi.org/10.1177/0011000098262002>
- Larson, L. M., Clark, M. P., Wesely, L. H., Koraleski, S. F., Daniels, J. A., and Smith, P. L. (1999). Videos versus role plays to increase counseling self-efficacy in prepractica trainees. *Counselor Education and Supervision*, 38(4), 237-248. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6978.1999.tb00574.x>
- Larson, L. M., and Daniels, J. A. (1998). Review of the counseling self-efficacy literature. *The Counseling Psychologist*, 26(2), 179-218. <https://doi.org/10.1177/0011000098262001>
- Larson, L. M., Suzuki, L. A., Gillespie, K. N., Potenza, M. T., Bechtel, M. A., and Toulouse, A. L. (1992). Development and validation of the Counseling Self-Estimate Inventory. *Journal of Counseling Psychology*, 39(1), 105-120. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.39.1.105>
- Lent, R. W., Hill, C. E., and Hoffman, M. A. (2003). Development and validation of the Counselor Activity Self-Efficacy Scales. *Journal of Counseling Psychology*, 50(1), 97-108. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.50.1.97>
- Martin, W. E., Easton, C., Wilson, S., Takemoto, M., and Sullivan, S. (2004). Salience of emotional intelligence as a core characteristic of being a counselor. *Counselor Education and Supervision*, 44(1), 17-30. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6978.2004.tb01857.x>
- Mayer, J. D., Salovey, P., and Caruso, D. R. (2004). Emotional intelligence: Theory, findings, and implications. *Psychological Inquiry*, 15(3), 197-215. https://doi.org/10.1207/s15327965pli1503_02
- Mouloud, K., and Elkader, B. A. (2016). Self-efficacy and achievement motivation among football player. *The Swedish Journal of Scientific Research*, 3(11), 13-19. https://www.researchgate.net/publication/317102209_Self-efficacy_and_Achievement_Motivation_among_Football_Player
- Murdock, N. L. (2022). *Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Kuramları* (F. Akkoyun, Çev.; 2nd ed.). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Niditch, L. A., and Varela, R. E. (2012). Perceptions of parenting, emotional self-efficacy, and anxiety in youth: Test of a mediational model. *Child and Youth Care Forum*, 41(1), 21-35. <https://doi.org/10.1007/s10566-011-9150-x>
- Oh, S., Hahs-Vaughn, D. L., and Hagedorn, B. (2019). Exploring the relationships between counseling students' cultural factors, academic aptitude, and self-efficacy. *Counselor Education and Supervision*, 58(4), 257-277. <https://doi.org/10.1002/ceas.12156>
- Özgönül, Ö., ve Ümmet, D. (2020). Ruh sağlığı uzmanlarının duygu ifadesi ve danışma öz yeterliklerinin iyi oluşlarına olan etkisi. *Psikiyatri Güncel Yaklaşımlar*, 12, 70-81. <https://doi.org/10.18863/pgy.722104>
- Özteke Kozan, H. İ. (2018). Psikolojik danışman adaylarının danışma uygulamasına yönelik kaygıları: Nitel bir yaklaşım. *OPUS International Journal of Society Researches*, 9(16), 109-137. <https://doi.org/10.26466/opus.476077>
- Pamukçu, B., ve Demir, A. (2013). Psikolojik Danışma Öz yeterlik Ölçeği Türkçe Formu'nun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 4(40), 212-221. <https://doi.org/10.17066/pdrd.48350>
- Kılıç, M. ve Alver, B. (2025). Psikolojik danışman adaylarının bazı değişkenlere göre duygusal ve psikolojik danışma öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 949-978. DOI. 10.51460/baedb.1590487

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 949-978.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 949-978.

Araştırma Makalesi / Research Paper

- Petrides, K. V., and Furnham, A. (2003). Trait emotional intelligence: behavioural validation in two studies of emotion recognition and reactivity to mood induction. *European Journal of Personality*, 17(1), 39-57. <https://doi.org/10.1002/per.466>
- Rizzo, J. M., and Schwartz, R. C. (2021). The effect of mindfulness, psychological flexibility, and emotional intelligence on self-efficacy and functional outcomes among chronic pain clients. *Journal of Contemporary Psychotherapy*, 51(2), 109-116. <https://doi.org/10.1007/s10879-020-09481-5>
- Santrock, J. W. (2020). *Ergenlik* (D. M. Siyez, Çev.; 14th ed.). Nobel Yayıncılık.
- Satıcı, B. (2014). Psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma öz yeterlik algılarının mizah tarzları ve süpervizyon yaşantıları açısından incelenmesi [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi]. İçinde *PQDT - Global*. <https://www.proquest.com/dissertations-theses/psikolojik-danisman-adaylarinin-danisma-öz/docview/2567953251/se-2?accountid=25089>
- Şahin Kırpalp, F. S. (2015). Do courses taken from psychological counseling departments affect the trainee counselor's self-efficacy? *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 205, 637-641. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.09.100>
- Tabachnick, B. G., and Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson Education.
- Tang, M., Addison, K. D., LaSure-Bryant, D., Norman, R., O'Connell, W., and Stewart-Sicking, J. A. (2004). Factors that influence self-efficacy of counseling students: An exploratory study. *Counselor Education and Supervision*, 44(1), 70-80. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6978.2004.tb01861.x>
- Totan, T., İkiz, E., ve Karaca, R. (2010). Duygusal Öz yeterlik Ölçeğinin Türkçeye uyarlanarak tek ve dört faktörlü yapısının psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 71-95. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/deubefd/issue/25125/265301>
- Uslu, M., ve Arı, R. (2005). Psikolojik danışmanların danışma becerisi düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 509-519. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/susbed/issue/61791/924101>
- Ümmet, D. (2017). Structural relationships among counselling self- efficacy, general self-efficacy and positive-negative affect in psychological counsellor candidates. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 17(6), 1875-1892. <https://doi.org/10.12738/estp.2017.6.0180>
- Wan Jaafar, W. M., Mohamed, O., Bakar, A., and Tarmizi, R. A. (2009). The influence of counseling self-efficacy towards trainee counselor performance. *The International Journal of Learning Annual Review*, 16(8), 247-260. https://www.researchgate.net/publication/289736539_The_influence_of_counseling_self-efficacy_towards_trainee_counselor_performance
- Wei, M., Tsai, P.-C., Lannin, D. G., Du, Y., and Tucker, J. R. (2015). Mindfulness, psychological flexibility, and counseling self-efficacy. *The Counseling Psychologist*, 43(1), 39-63. <https://doi.org/10.1177/0011000014560173>
- Yam, F. C. (2016). Psikolojik danışma öz yeterliği: Kişilik özellikleri, durumluk-sürekli kaygı düzeyleri ve geçmiş eğitim yaşantıları. *Journal of International Social Research*, 9(42), 1304-1304. <https://doi.org/10.17719/jisr.20164216242>
- Yam, F. C. (2018). Psikolojik danışmanların tükenmişlik düzeyleri, iş doyumu/mesleki memnuniyet düzeyleri ve psikolojik danışma öz yeterlikleri: Türkiye'de yapılmış araştırmaların incelenmesi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 70, 110-131. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/abuhsbd/issue/42273/508656>
- Yayla, E., ve İkiz, F. E. (2017). Psikolojik danışmanların etkili nitelikleri ile danışma öz yeterlik düzeyleri arasındaki ilişki. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 7(48), 31-44. https://dergipark.org.tr/en/pub/tpdrd/issue/41239/488648#article_cite
- Yıldırım, B., Sarıçam, H., ve Aydın, R. Ş. (2023). Okul psikolojik danışmanlarının yaşam kalitesi ve psikolojik danışma öz-yeterliği düzeylerinin incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(40), 1189-1213. <https://doi.org/10.35675/befdergi.1276581>
- You, X., Ju, C., Wang, M., Zhang, B., and Liu, P. (2019). Age differences in the influence of induced negative emotion on decision-making: The role of emotion regulation. *The Journals of Gerontology: Series B*, 74(5), 796-805. <https://doi.org/10.1093/geronb/gbx137>
- Kılıç, M. ve Alver, B. (2025). Psikolojik danışman adaylarının bazı değişkenlere göre duygusal ve psikolojik danışma öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 949-978. DOI. 10.51460/baebd.1590487